

Åtgärdslista vid vinterkräksjuka – särskilt boende enligt SOL och LSS samt korttidsenhet

Utarbetad av Vårdhygien för kommunal vård och omsorg i Västra Götaland. Praktisk tillämpning av åtgärder vid vinterkräksjuka (calici-, noro-, sapo-, rota-, astrovirus) som komplement till rutinen [Tarmsmitta](#).

Åtgärder vid misstanke om vinterkräksjuka

För att minimera risken för smittspridning vårda efter symtom - invänta inte provsvar!
Vid symtom hos flera vårdtagare, se även ”Tilläggsåtgärder vid utbrott” på sidan 3.
Vinterkräksjuka får aldrig hindra adekvat medicinskt omhändertagande av vårdtagare.

Informera enligt lokala rutiner

- Sjuksköterska
- Enhetschef
- Ansvarig läkare, varje nytt fall
- Personer som kan komma i kontakt med sjuk vårdtagare (till exempel fysioterapeut, arbetsterapeut, lokalvårdare)

Vårdtagarnära åtgärder

- Vårdtagare med symtom ska vistas på sitt rum, gärna med stängd dörr och med egen/avdelad toalett. Alla måltider intas på rummet till och med 48 timmar efter symtomfrihet.
- Följ [Grundläggande vårdhygieniska rutiner](#), observera att handdesinfektion alltid ska kompletteras med handtvätt med tvål och vatten vid diarré och eller kräkning.
 - Skyddsutrustning enligt basala hygienrutiner gäller. Heltäckande visir används hos vårdtagare under period med kräkning, vid behov kombinerat med vätskeavvisande munskydd IIR.
- Allt material som behövs ska finnas inne hos varje vårdtagare
 - Handdesinfektionsmedel
 - Flytande tvål
 - Pappershanddukar
 - Handskar
 - Engångsplastförkläde
 - Virkon eller andra upphandlade oxiderande desinfektionsmedel

- Påminn och hjälp vårdtagare att tvätta händerna regelbundet, särskilt före måltid och efter toalettbesök.
- När vårdtagare tillfrisknat, duscha och byt kläder/sängkläder, handdukar, toalettrulle.

Personal

- Avdela personal som enbart sköter vårdtagare med misstänkt vinterkräksjuka. Den personalen får inte hantera livsmedel och inte heller ta hand om andra friska vårdtagare. Gäller dygnets alla 24 timmar och avslutas efter 48 timmars symtomfrihet hos vårdtagaren. Personal som gör kortvarig insats med låg risk för kontakt med kroppsvätskor, t.ex. sjuksköterska, behöver inte ingå i den avdelade personalen.
- Personal som till exempel fysioterapeut, läkare, biståndsbedömare, bör undvika direktkontakt med sjuk vårdtagare men kan utföra arbete på enheten efter information. Vinterkräksjuka får aldrig hindra ett adekvat medicinskt omhändertagande.
- Personal med symtom ska genast gå hem. Inför återgång i tjänst ska personen vara symtomfri och minst 24 timmar ska ha passerat sedan senaste symtom. Återgång i tjänst kan ske under förutsättning att livsmedel inte hanteras inom 48 timmar.
- Personal som har vinterkräksjuk anhörig kan arbeta så länge de inte själva har symtom.

Städning och punktdesinfektion

- Använd Virkon eller andra upphandlade oxiderande desinfektionsmedel.
- Bearbeta, gnugga alla ytor noggrant!
 - Ytor som ofta berörs med händerna torkas av dagligen samt vid behov. Till exempel kranar, handtag, hållare för papper och hjälpmedel.
- Rengör enligt rutin för [Städning](#) och slutstädning med ovanstående medel. Golvet rengörs med rengöringsmedel som vanligt. Lokalvårdare kan städa om punktdesinfektion genomförts enligt ovan. Använd rumsbunden städutrustning inklusive golvmopp. Rengör och desinfektera utrustningen efter städning.

Tvätt och avfallshantering

- Sortera och hantera all tvätt i vårdtagarens rum/lägenhet. Placera tvätten i vattenlöslig tvättsäck eller plastpåse innan transport till gemensam tvättstuga. Lägg eller töm därefter direkt i tvättmaskin.
- Tvätta vid minst 60 grader, normallångt program.
- Kraftigt förorenad tvätt tvättas separat och snarast möjligt.
- Desinfektera ytor som ofta berörs med händerna till exempel bänk, kran och lucka till tvättmaskin, tvättmedelsfack med Virkon eller andra upphandlade oxiderande desinfektionsmedel.

- Avfall läggs i soppåse som knyts ihop inne på rummet och därefter hanteras som vanliga sopor. Använd dubbla påsar vid risk för läckage. Kasta smutsiga handskar i avfallspåsen innan den knyts ihop.

Symtomfria vårdtagare

- Vårdtagare på samma enhet kan genomgå undersökning, behandling, rehabiliterande åtgärd eller gå till daglig verksamhet.
- Vårdtagare kan äta i gemensam matsal under förutsättning att de inte delar toalett med den sjuke.

Om vårdtagare på flerbäddsrum insjuknar med diarré/kräkning bör vårdtagaren omgående flyttas till eget rum med egen toalett. Övriga vårdtagare på rummet betraktas som utsatta för smitta och informeras om att vara observanta på symptom som diarré/kräkning. Placera inte någon vårdtagare på den insjuknades plats de närmsta 48 timmarna.

Tilläggsåtgärder vid utbrott, magsjuka hos flera vårdtagare

Informera enligt lokala rutiner

- Medicinskt ansvarig sjuksköterska (MAS)
- Besökare (skylt på dörr till enheten)
- Hygiensjuksköterska vid behov

Personal

- Avdela personal som enbart sköter vårdtagare med misstänkt vinterkräksjuka. Den personalen får inte hantera livsmedel och inte heller ta hand om andra friska vårdtagare. Gäller dygnets alla 24 timmar och avslutas efter 48 timmars symptomfrihet. Personalen kan äta egen medhavd mat eller äta i gemensam personalmatsal. Drycker från förpackningar, termos eller kaffeautomat går bra att dricka.
- Avdela personal som enbart arbetar i köket och fortsatt med det ytterligare 3 dagar efter att sista vårdtagaren har tillfrisknat.
- Personal som arbetar på enhet med utbrott av vinterkräksjuka bör inte arbeta på annan enhet samma dag. Extrapersonal, exempelvis timanställda, studenter med flera, bör inte vårda sjuk vårdtagare.

Livsmedel

- Personal som hanterar mat bör inte delta i omvårdnadsarbetet.
- Ingen bufféserving eller kaffevagn. Plocka bort alla småkakor, frukt och chokladaskar som eventuellt står framme på enheten.
- När flera vårdtagare insjuknar på enheten avbryts gemensamma måltider i matsalen.
- Överväg möjligheten att beställa färdigbredda smörgåsar till frukost och övriga måltider från centralkök (om detta finns), eller få hjälp av personal från avdelning utan vinterkräksjuka. Ha så lite mathantering som möjligt på enheten.

- Enportionsförpackade livsmedel bör eftersträvas, till exempel smör, ost, sockerbitar med mera.
- Rengör och håll koll på gemensamma kylskåp, släng matvaror som kan ha berörts av förorenade händer.
- Ta bort flergångsdisktrasor och eventuella tyghanddukar och använd engångspapper.
- Vårdtagare eller anhöriga ska inte vistas i enhetens kök.
- Se även rutin om [Livsmedelshygien](#).
- Fortsätt med dessa rutiner 3 dagar efter att sista vårdtagaren har tillfrisknat.

Städning

- Utöka städning av gemensamma utrymmen på enheten samt rengör och desinfektera gemensamma toaletter flera gånger per dag. Förslagsvis via checklista.
- Bedöm om engångsmaterial som exempelvis handskar, förkläden, toalettrulle och inkontinenshjälpmedel kan ha förorenats av personalens, vårdtagarens eller anhörigas händer. Ta ställning till vad som behöver kasseras.

Dokumentation

- För [loggbok](#) över insjuknade vårdtagare.
- Dokumentera på internet om er förvaltning har sådan rutin.
- Vid byte av vårdform – informera mottagande enhet om pågående vinterkräksjuka på aktuell enhet.

Symtomfria vårdtagare

- Utbrottets omfattning styr om symtomfria vårdtagare på samma enhet kan genomgå undersökning, behandling eller gå till daglig verksamhet. Fortlöpande ställningstagande beroende på omfattning. Mottagande enhet ska informeras.

Intagningsstopp på korttidsenhet

Vid snabb och omfattande spridning på enheten kan intagningsstopp på hela eller delar av enheten vara nödvändigt. Beslut om eventuellt intagningsstopp fattas av verksamhetsledning i respektive stadsdel/kommun enligt lokal rutin efter samråd med vårdhygienisk expertis.

Vårdtagare som skickas till sjukhus eller byter boende i kommunen

När vårdtagare har eller har haft vinterkräksjuka, eller vårdats på enhet/avdelning med utbrott av vinterkräksjuka, skickas till sjukhus eller byter boende i kommunen, ska mottagande enhet informeras.

Utskrivning till korttidsenhet eller permanentboende i ett SÄBO från enhet som har eller har haft vinterkräksjuka

- Vårdtagare som haft vinterkräksjuka kan skrivas ut till permanentboende i ett SÄBO. Arbeta utifrån vårdtagarnära åtgärder enligt ovan tills vårdtagaren har varit symtomfri i 48 timmar. Vårdtagare bör inte skrivas ut till korttidsenhet förrän efter 48 timmars symtomfrihet.
- Vårdtagare som inte haft vinterkräksjuka får skickas till permanentboende i ett SÄBO och korttidsenhet. Var uppmärksam på symtom (diarré/kräkning) hos vårdtagaren för att snabbt kunna vidta smittförebyggande åtgärder.
- Vårdtagare som delat rum eller toalett med person som haft vinterkräksjuka de senaste 48 timmarna bör enbart skrivas ut under förutsättning att eget rum med egen toalett kan erbjudas. Enheten ska informeras och gäller det korttidsenhet är det en förutsättning att personen kan hålla sig på rummet.
- Avdelning på sjukhus som har intagningsstopp bör inte skriva ut någon till korttidsenhet, men kan skriva ut till permanentboende i SÄBO.